

ЛЬВІВ ЗИМОВИЙ – ЛЬВІВ СВЯТКОВИЙ

■ Автор: львівський екскурсовод Котик Ольга

Якщо Вам набридло проводити зимові свята за нескінченним традиційним застіллям, то найкращий спосіб внести різноманіття – це вирушити у подорож, і не куди-небудь, а до Львова, бо саме це місто зберегло не тільки свої унікальні пам'ятки, але й багаті традиції тих народів, які його створили.

У жодному місті України Різдвяні свята не відчуються так яскраво і різнобарвно, як у Львові. По-перше тому, що більшість львів'ян люди дійсно віруючі і відвідують храми за потребою душі, а не віддають данину постперевбудовній моді. А по-друге, будь-яке релігійне свято на Галичині завжди давало можливість продемонструвати свою національну ідентичність. Ось чому не слід дивуватися, коли навіть фаховий історик чи екскурсовод випадково обмовляється і каже цілком звичне для галичан, але незрозуміле туристам словосполучення «польське Різдво» або «українська Пасха».

Проте найпершими до Різдва починають готуватися нечисленні львівські лютерани – 1 грудня діти відкривають надіслані з Німеччини коробки з солодощами. Кожна коробка має 24 віконця, і з 1 по 24 грудня маленький лютеранин відкриває одне віконечко і з'їдає одну цукерку, таким приємним чином наближаючись до великого свята.

На першу Святу Вечерю на Галичині збираються ще ввечері 24 грудня – адже як не прийняти запрошення сусідів-поляків на Вігілію – саме так звучить польською Святвечір. І виявляється, що і кутя в них така ж смачна, і колядки такі ж милозвучні, як наші. В свою чергу православне Різдво для поляків-львів'ян – це можливість продовжити свято і ще раз пережити скромну урочистість різдвяного надвечір'я. І хто зна, може саме цим львів'яни роблять перший крок до єкуменізму – об'єднанню християн, церков.

А от офіційно зимові фестини починаються у Галичині 19 грудня – на Святого Миколая, коли дітлахи отримують перші у цьому сезоні подарунки. Нині про Святого Миколая та його обов'язки перед чемними дітьми знають всі мешканці України, а за радянських часів маленькі галичани мали суттєву перевагу над усіма іншими українськими дітьми – вони отримували подарунки і від доброго Миколая, і від сивобородого Діда Мороза.

Сьогодні, саме у цей день, відбувається урочисте встановлення головної новорічної ялинки Львова, і з цього моменту свято триває аж до кінця січня. Кожного року програма «Різдво у Львові» змінюється. І самі львів'яни дивуються невичерпній фантазії організаторів, які влаштовують або парад вертелів, або симпозиум крижаної скульптури, або фестиваль української кухні «Золотий вареник», а то й конкурс-огляд різдвяних «звізд». Так-так, саме звізд, а не зірок – згадуємо одну з найвідоміших колядок:

Нова радість стала,
Яка не бувала,
Над вертепом зізда ясна
На весь світ засіяла.

Саме в ці дні у Львові можна побачити справжній калейдоскоп народних строїв і пригадати деякі забуті, але ще не втрачені традиції.

Але є і константи – щось постійне, притаманне усім мешканцям Львова. Це те, що, незважаючи на часи, зміну влад та державних устроїв,

приносило радість не одному поколінню львів'ян. 25 грудня до латинської Катедри йдуть не тільки католики. Йдуть усі: і дорослі, і діти, щоб помилуватися найкрасшою у Львові шопкою. Що таке «шопка»? Саме слово «шопка» – польське, але походить від німецького «Schoppen» – хлів. Мовою сучасного мистецтва «шопка» – це інсталяція, а простіше – композиція, яка змальовує євангельську сцену народження Христа у Вифліємі. Традиція встановлення різдвяних шопок з'явилася завдяки Святому Франциску Асизькому. У 1223 році, напередодні Різдва, Франциск роздумував про народження Христа і, раптом, в його уяві виникла шопка, а голос з небес наказав йому побудувати таку ж серед лісу і відправити біля неї службу Богу. Святий Франциск саме так і вдіяв. Людям з околиць, що прийшли подивитися на щось досі небачене, шопка так сподобалася, що вони почали наслідувати цьому новому звичаєві. Так з'явилися шопки або вертепи. На Галичині їх розрізняють: шопки – це стаціонарні композиції, а вертепи – це театралізовані мініатюри.

А в новорічну ніч львів'яни збираються біля Оперного театру, де усіма вогнями сяє головна ялинка міста. Традиція прикрашати ялинку з'явилася у нас завдяки німецьким колоністам, потім, за австрійських часів, її встановлювали вірогідні чиновники, а згодом – майже всі міщани. Проте остаточно ця традиція встановилася вже в радянські часи. Знову ж таки, не дивуйтеся, що ялинки у нас продаються аж до 6 січня – старше покоління звикло ставити ялинку саме на Різдво, а не на Новий Рік. У новорічну ніч на львів'ян та гостей також чекають сюрпризи – це або розкішний фейерверк, або виступи популярних гуртів та акторів. А от традиційне шампанське кожен приносить собі сам!

Якщо у Вашій родині або серед знайомих є вірмени, то піст у вас закінчиться на один день раніше, і на вас чекатиме ще один Святвечір – 5 січня. Саме цього дня очікували на вечірню зорю перші християнські спільноти. А 6 січня одночасно святкували і Різдво, і Богоявлення (Хрещення Господнє). Це лише починаючи з IV століття. більшість християнських церков починають святкувати Різдво 25 грудня, а Богоявлення так і залишають 6 січня. Вірмени ж цих нововведень не прийняли і далі дотримувалися стародавньої традиції, підкреслюючи одночасним святкуванням цих двох подій два

Різдва Христових: перше – фізичне, від Діви Марії, друге – духовне, через хрещення Ісуса в водах ріки Йордан. І якщо 6 січня Ви відвідаєте знамениту львівську вірменську церкву, ви станете свідками одного з найдавніших християнських обрядів, коли різдвяна літургія завершується освяченням води, яку роздають вірним.

6 січня у місті встановлюють різдвяного Дідуха – саме він колись грав роль новорічної ялинки в оселях наших предків. А ввечері, на Святу Вечерю збираються православні та греко-католики. У двері починають стукати колядники. З кожним роком стає все менше халтурників, а все більше справжніх вертепів – з «чортами», «янголами», «циганкою» і навіть самим «Іродом». Вони мандрують містом до пізнього вечора і наступного дня, коли львів'яни вже не задовільняються застіллям, а разом з гостями міста йдуть після служби Божої чи то на площу Ринок, чи у Шевченківський гай, де відбуваються найрізноманітніші заходи та концерти. І якщо Ви ще не викинули бабусину скриню – пошукайте в ній кептар, сердак, або, принаймні, яскраву хустину в ружі – це буде найдоречніший одяг для святкування Різдва у Львові.

Якщо ж ви приїдете до Львова на Йордан, то станете свідками спільного обряду водосвяття, який 19 січня здійснюють священники різних конфесій на площі Ринок біля кожного з чотирьох фонтанів. І немає значення, що фонтани прикрашені скульптурами античних богів та героїв (тим більше, що двоє з них, Нептун та Амфітріта, мають безпосереднє відношення до води). Знову ж таки – чим не екуменізм?

Можливо, Вам пощастить, і цього дня вихідці з Гусакова знову поставлять свою знамениту яблуневу ялинку.

Цьогорічна програма «Різдво у Львові» – це чергова несподіванка, і самі львів'яни ще навіть гадки не мають, що саме на них чекає у святкові дні. Але сподіваються на знов-таки щось особливе, несподіване, що варто побачити на власні очі і відчутти власним серцем.

Тому, запрошуємо вас на різдвяні свята до Львова, де ви познайомитеся не тільки з його унікальними пам'ятками, але й багатьма традиціями тих народів, які створили це прекрасне місто і зберегли його для нащадків.

«Панорама» презентує подорож «Львів в очікуванні Різдва». Якщо Ви завітаєте до Львова 22-23 грудня, то підніметеся на гору «Високий

Шопка у Львівській Катедрі

замок», потрапите до собору Святого Юра, побачите комплекси Львівської Політехніки та Медичної Академії, костел Святого Антонія і храм Ольги і Єлизавети.

У вечері на Вас чекає прогулянка залами «резиденції кардинала Ришельє». Так жартома називають вишуканий, елегантний палац, збудований віденськими архітекторами Г.Гельмером и Ф.Фельнером для Народного Казино. Ці архітектори уславили себе будівництвом Одеської опери. Вони бажали побудувати театр і у Львові, але програли конкурс. Проте будинок Львівської опери – справжня візитка міста. В цьому Ви теж переконаєтесь, а за бажанням відвідаєте і виставу. Якщо ж Ви не меломан, то для Вас відчинять двері затишні львівські ресторани.

Ранок у місті Лева буде яскравим. Ви побачите архітектурні шедеври – площу Ринок і Ратушу, Вірменський собор і каплицю Боймів, Домініканський костел і Бернардинський монастир, а ще дізнаєтесь про таємницю «Залізного вина», яке продається в Аптеці-музеї.

Збадьорив себе «львівською кавусею» Ви зможете помандрувати ринком сувенірів, піднятися на вежу Ратуші, зайти до Музею меблів і порцеляни XV-XIX століття.

Львів стане чудовим початком зимових свят, надасть сили і натхнення!

22-23 грудня 2007 року
«Панорама» презентує подорож
«Львів в очікуванні Різдва»
Тел.: 432-40-69,
8-050-381-64-22,
8-067-502-84-77,
<http://www.panorama.kiev.ua>

